

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: חורף תשס"ה, 2005
מספר השאלון: 034103
לנבחנים אקסטרניים – 141

א ז ר ח ו ת

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעתיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.
פרק ראשון	–	(14 × 2)	–	28	נקודות
פרק שני	–	(13 × 2)	–	26	נקודות
פרק שלישי	–	(12 × 2)	–	24	נקודות
פרק רביעי	–	(11 × 2)	–	22	נקודות
סה"כ	–			100	נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.
- ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

+

+

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (28 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-3 (לכל שאלה – 14 נקודות).

1. במדינה דמוקרטית מסוימת שיעור המצביעים במערכת הבחירות האחרונה היה נמוך במיוחד בהשוואה לשיעור המצביעים הממוצע בבחירות קודמות. בעקבות זאת נערך דיון ציבורי בנושא. בדיון הוצע לחוקק חוק שיחייב את כל בעלי זכות הבחירה להצביע. מי שלא יצביע, יוטל עליו קנס.

- ציין והסבר על איזה עיקרון דמוקרטי יוזמי ההצעה מעוניינים להגן. נמק את תשובתך על סמך האירוע.
- ציין והסבר איזו זכות תיפגע, אם תתקבל ההצעה. נמק את תשובתך על סמך האירוע.

2. ארגוני העובדים בישראל הכריזו על שביתה כללית במשק. השביתה כללה בין השאר סגירה של נמלי הים והאוויר. הסחורות ליצוא "נתקעו" בנמלים, ולחלק מהן נגרם נזק. היצואנים פנו לבית הדין הארצי לעבודה בדרישה שיִנָּה לעובדי הנמלים לחזור מיד לעבודה סדירה. בית הדין נענה לדרישתם והוציא את הצו המבוקש. עובדי הנמלים שחררו את הסחורות ליצוא, אך סירבו לחזור לעבודה סדירה.

- ציין והסבר על איזו זכות התבססו היצואנים בדרישתם. נמק את תשובתך על סמך האירוע.
- ציין והסבר מהו העיקרון שנפגע בגלל הסירוב של עובדי הנמלים לחזור לעבודה סדירה. נמק את תשובתך על סמך האירוע.

/המשך בעמוד 3/

+

+

3. השְׁמַנְתַּיְתָּר היא כיום הגורם מספר אחת לבעיות בריאות בארצות-הברית. כדי להילחם בתופעה זו, החליט הממשל ליזום תכנית ארצית. הועלו כמה הצעות. ההצעה הראשונה הייתה לאסור מכירה של מזון שיש בו אחוזי שומן גבוהים מאוד, במסעדות ובקפטריות של בני ספר. ההצעה השנייה הייתה לציין בתעודת הגמר של בית הספר התיכון את משקל התלמיד, ואם משקל זה חורג מהרצוי. קבוצת תלמידים הביעה התנגדות להצעה השנייה, בטענה שאינם מסכימים שבתעודה יצינו נתוניהם הגופניים.
- ציין והסבר על איזו זכות הממשל מבקש להגן בהצעה הראשונה. נמק את תשובתך על סמך האירוע.
- ציין והסבר איזו זכות תיפגע אם תתקבל ההצעה השנייה. נמק את תשובתך על סמך האירוע.

פרק שני (26 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 4-7 (לכל שאלה – 13 נקודות).

4. מדוע חשוב להגביל את השלטון במדינה דמוקרטית? ציין שני אמצעים להגבלת השלטון, והסבר כיצד כל אחד מהם יכול להגביל את השלטון.
5. אחד התפקידים של סמלים לאומיים הוא לבטא את הייחוד של המדינה. הסבר והדגם קביעה זאת באמצעות סמל אחד של מדינת ישראל. הצג תפקיד נוסף של סמלים לאומיים.
6. הבא שני הסברים להצדקה של עקרון הכרעת הרוב במדינה דמוקרטית.
7. בשנת 1958 עתר רופאיזון לבג"ץ. מה תבע רופאיזון בעתירתו, ומדוע היא נדחתה? איזה תיקון בעניין זה הוכנס לחוק השבות ב-1970?

/המשך בעמוד 4/

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא בעיון את הקטע שלפניך, וענה על שתיים מהשאלות 8-10 (לכל שאלה – 12 נקודות).

בשנים האחרונות עלתה שוב לדיון שאלת הזהות המשותפת במדינת ישראל. לפי אחת העמדות, יש לטפח את מגוון הזהויות של הקבוצות השונות בחברה הישראלית, ואין לכפות עליהן זהות אחת משותפת.

לדעתי, התומכים בעמדה הזאת מתנגדים בעצם רק לכפייה של זהות לאומית יהודית משותפת, אבל אין הם מוכנים לוותר על זהות אזרחית משותפת – שמשמעה אימוץ ערכי הדמוקרטיה על ידי כל הקבוצות במדינה.

לטענתי, מדינת היהודים לא הוקמה רק למען "מכנה משותף" אזרחי; הרי כדי לחיות על פי ערכי הדמוקרטיה, יהודים יכולים לבחור לחיות בכל מדינה דמוקרטית אחרת. אמנם חשוב שמדינת ישראל תהיה דמוקרטית ותשמור על זכויות האדם, אבל ייחודה של מדינת היהודים צריך להיות דווקא בטיפוח של זהות לאומית יהודית משותפת.

זהות לאומית יהודית משותפת צריכה לכלול שלושה מרכיבים יסודיים: השפה העברית, ארץ-ישראל והתרבות היהודית, הכוללת בין השאר שבתות וחגים, נישואין וגירושין על פי הדת היהודית.

בנוסף, צריך לאפשר לאזרחי מדינת ישראל מקבוצות שאינן שייכות ללאום היהודי, לטפח ולבטא את המאפיינים התרבותיים והדתיים המיוחדים להם.

(מעובד על פי מאמר ב **הארץ**, 15/7/2004)

8. הסבר מה הם **"יסודות פוליטיים"** של מדינת לאום, ומה הם **"יסודות אתניים"** של מדינת לאום.

לדעת מחבר המאמר, הזהות המשותפת במדינת ישראל צריכה להיות מורכבת מיסודות פוליטיים ומיסודות אתניים. בסס קביעה זו על הקטע.

9. הסבר את הגישה "מדינה יהודית – מדינת היהודים".

מחבר המאמר איננו מסתפק בגישה הזו בתפיסתו את מדינת ישראל. בסס קביעה זו על הקטע.

10. מחבר המאמר תומך ב**אחת** משלוש הגישות הנהוגות במדינות דמוקרטיות בנוגע

לזכויות קבוצה/ מיעוטים.

הסבר גישה זו, והדגם כיצד היא באה לידי ביטוי בעמדתו של המחבר.

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 11-14 (לכל שאלה – 11 נקודות).

- 11.** בעיתון נכתב כי כדי להגדיל את ההכנסות של רשות השידור מאגרת הטלוויזיה, החליט מנהל בכיר ברשות השידור על שיטת גבייה חדשה. על פי הוראותיו, הצטרפו עובדי הרשות למחסומי המשטרה בכבישים, ודרשו מאנשים להזדהות. הם עיכבו את אלה שהתברר כי לא שילמו את אגרת הטלוויזיה, וחייבו אותם לשלם בו במקום. הוראות המנהל לא היו חוקיות. ציין והסבר איזה סוג עבריינות אפשר לייחס למנהל.
- 12.** חשוב שהיועץ המשפטי לממשלה לא יהיה תלוי בממשלה, ובכל זאת אין לו עצמאות מלאה. הסבר היגד זה על שני חלקיו.
- 13.** טריטוריה היא תנאי הכרחי למדינה ריבונית, אך אין די בתנאי זה לקיומה של מדינה ריבונית. הסבר היגד זה על שני חלקיו.
- 14.** הגישה הסוציאל-דמוקרטית אינה מסתפקת בשוויון פורמלי, אלא שואפת להשיג שוויון במובן המהותי. הסבר היגד זה.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך התרבות והספורט